

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző:

Cím:

EZÜSTTÜKRÖS kávéházban...

Forrás:

Népszava

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

1958. 8. 15

Osztályozás

Tárgy

640.241

Hely

Idő

"1958"

Személy

Helyszám

Budapest a kávéházak városa, mondták hivalkodva a pestiek, a század első évtizedében. Valóban 1909-ben 280-at tartottak nyilván. A főútvonalakon egymást érték a hatalmas, csillogó üveglabakok, mögöttük pedig az aranyozott oszlopok, villogó tükrök, márványsztalok. Minden kávéháznak megvolt a maga törzsközönsége. Egyikben tőzseügynökök tanyáztak, hatalmas üzleteket kötve, a másikba nagytehetségű, de kevés pénzü művészek jártak, nem egyben pedig heves kártyacsaták dúltak. A mellékutcákban kevesebb volt az arany és a márvány, itt kispolgárok üldögéltek délutánonként és egy kapuciner mellett olvasgatták a lapokat. A félbarna tejeskávékkal naphosszat megállás nélkül loholtak a pincérek...

Hogy ez a »naphosszat« pontosan mennyit jelentett? A pincéreknek évekig tartó harc után sikerült megállapodásra kényszeríteni a tulajdonos urakat. Ez a megállapodás — amely akkor nagy vívmány volt — kimondta, hogy a munkaidő a nappali műszakban reggel hat órától este nyolcig tarthat — két óra ebéddélvel vagy déltől zárásig. Az éjjeli műszak ugyane megállapodás alapján este hét órától reggel hat óráig tart. Ezenkívül pedig minden hat

munkanap után huszonnégy óra szabadnap jár.

A főnök urak számára a legfájdalmasabb pont azonban mégis az volt, hogy a munkaközvetítés joga a szakegylet. Ez ugyanis közvetve azt is jelentette, hogy a munkások szervezeten védekezhetnek a mérhetetlen kizsákmányolás és a türhetetlen bánásmód ellen. Tudták a főnök urak, hogy szervezett munkásokat nem lehet pofozni, amint az nagy divat volt akkoriban és nem lehet az amúgyis filléres fizetésből az ablaktisztítástól az étlapsokszorosításig mindent levonni (mert ez is nagy divat volt abban az időben). Azt is tudták, hogy a szervezett munkások a 12—13 éves »piccolófiúkat«, (aki pincér akart lenni, így kezdte a szakmát) nem hagyják napi 14—15 órát dolgozni.

A főnökök a szerződést hamarosan felrúgták és ezért hol itt, hol ott léptek sztrájkba a pincérek. Ez történt 1908. augusztus 15-én is, amikor a Mátyás király, az Upor, a City és más fényűző vendéglátó helyek pincérei abbahagyták a munkát, mert főnökeik szervezeten munkásokat alkalmaztak.

Mikor a sztrájknak híre ment, sorompóba léptek a többi szakma szervezett munkásai is. Úgy segítettek társaikon, hogy beültek a kávé-

házakba, minden helyet elfoglalva és ott üldögéltek filléres fogyasztás mellett napestig, kiszorítva így a rendes vendégeket. Ha pedig a tulajdonos különösen hirhedt volt, akkor az is megesett, hogy szép plüsdíványait bicskával metélték szét a vendégek, így fizetve galádságáért.

A szervezett pincérek azután azzal hálálták meg munkástársaik támogatását, hogy ők is segítettek, ahol tudtak. Mikor a hentesegédek sztrájkoltak, akkor a kávéházakban és éttermekben sem szolgáltak fel hentesárut.

A tulajdonosok is összefogtak. Feketelistákat készítettek a sztrájkolókról, létrehozottak egy szakadár szakszervezetet. Ez azonban hamarosan beolvadt az öntudatos pincérek szervezetébe. Megpróbálták a munkáltatók azt is, hogy hatósági segédlettel intézzék el a vitás kérdéseket. El is érték, hogy 1908 végén sok más szakegyesülettel együtt a pincérekét is felosz-

latta a kormány. De a harcok ezután sem szűntek meg. Aminthogy az sem segített, ha egy-egy bojkottált kávéház előtt rendőr vigyázott a sztrájktorokra és még haza is kísérte őket... a sztrájkok csak nem szűntek meg...

Hofman Éva